

15.4.2026

Lausuntopalvelu

VN/34515/2024

Kommentointipyyntö:

Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

AMKE pitää tavoitetta pääosin perusteltuna.

Visiossa sivistys määrittyy ensisijaisesti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kautta. AMKE katsoo, että visiota vahvistaisi se, että sivistyksen ja osaamispohjan nähdään rakentuvan koko koulutusjärjestelmässä ja erilaisilla koulutuspoluilla. Ammatillisella koulutuksella on keskeinen rooli erityisesti ammattisivistyksen, työelämävalmiuksien ja yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamisessa.

Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

AMKE pitää tavoitetta pääosin perusteltuna.

Visiossa esitetään nuorten aikuisten korkeakoulutettujen osuuden nostamista 60 prosenttiin. AMKE pitää koulutustason nostoon liittyviä tavoitteita nuorten ikäluokan pienentyessä tärkeänä. Samanaikaisesti on hyvä tunnistaa, että noin puolet työ- ja elinkeinoelämän osaajatarpeesta kohdistuu ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Yksinomaan korkeakoulutettujen määrän lisääminen ei välttämättä johda työllisyyden ja tuottavuuden kasvuun. Korkeakoulutusta tulee nykyistä ennakoivammin kohdentaa työllistävälle ja kasvualueille.

Koulutustason nosto edellyttää, että yhä useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut nuori jatkaa korkeakouluun. Tämä jää visiotyössä vähälle huomiolle, mikä selittynee osin sillä, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät eivät ole olleet mukana valmistelussa.

Visiossa korostuu nuorten suora siirtyminen korkeakouluun toisen asteen jälkeen, myös ammatillisesta koulutuksesta. AMKE katsoo, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta tavoitteena tulisi olla erityisesti siirtymien nopeuttaminen korkeakouluun. Nykyisin polku kulkee usein työelämän kautta, ja korkeakouluun hakeudutaan vasta vuosien työskentelyn jälkeen. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että valmistumisen jälkeinen työskentely omassa ammatissa vahvistaa osaamista, selkiyttää mahdollisia jatko-opintovalintoja ja tukee myöhempää opintomenestystä.

AMKE korostaa, että sujuvaa etenemistä toisen asteen ja korkeakoulutuksen välillä tulee kehittää kokonaisuutena: tarvitaan selkeitä, ohjattuja ja ennakoitavia koulutuspolkuja sekä toisen asteen ja korkeakoulutuksen tiivistä yhteistyötä. Yksittäiset toimet, kuten avoimen korkeakoulutuksen opintosetelikokeilu, ovat kannatettavia, mutta ilman selkeää kokonaisvastuuta ja

ohjausrakennetta riskinä on toimenpiteiden hajanaisuus. Toimenpiteissä tulisi täsmentää, kuka vastaa koulutuspolkujen kehittämisen kokonaiskoordinaatiosta.

Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

AMKE pitää tavoitetta pääosin perusteltuna.

AMKE pitää tavoitetta nostaa nuorten aikuisten korkeakoulutettujen osuutta perusteltuna ja yhteiskunnan uudistumisen kannalta tärkeänä. AMKE korostaa, että koulutustason nostoon liittyvien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää osaamis pohjan vahvistamista koko koulutuspolulla: perusopetuksesta toiselle asteelle sekä toisen asteen ja korkeakoulujen välisiin siirtymiin.

Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

AMKE pitää tavoitetta pääosin perusteltuna.

AMKE katsoo, että korkeakoulujen välinen erikoistuminen ja yhteistyö eivät yksin riitä vastaamaan osaamistarpeisiin. Rohkea uudistuminen edellyttää myös toimivia rajapintoja toisen asteen ja korkeakoulujen välillä. Yhteistyöllä on keskeinen merkitys sujuvien siirtymien, jatkuvan oppimisen sekä alueellisen osaamisen ja elinvoiman kehittämisessä.

Visiossa todetaan, että ammattikorkeakoulujen merkitys T&K-toiminnassa kasvaa ja, että tutkimus ja koulutus kehittyvät tiiviissä yhteistyössä yritysten ja työelämän kanssa. AMKEN ja Arenen yhteisen jäsenkyselyn (11/2025) tulosten mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut pitävät niiden välistä TKI-yhteistyötä tärkeänä. Yhteistyön keskeinen tavoite on alueen pienten ja keskisuurten yritysten tukeminen.

Visiossa olisi perusteltua tunnistaa nämä rajapinnat kehittämiskohteina osana tulevaisuuden osaamisjärjestelmää.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry

Satu Ågren
johtava asiantuntija

Lisätiedot: johtava asiantuntija, Satu Ågren, 040 772 3234, satu.agren@amke.fi